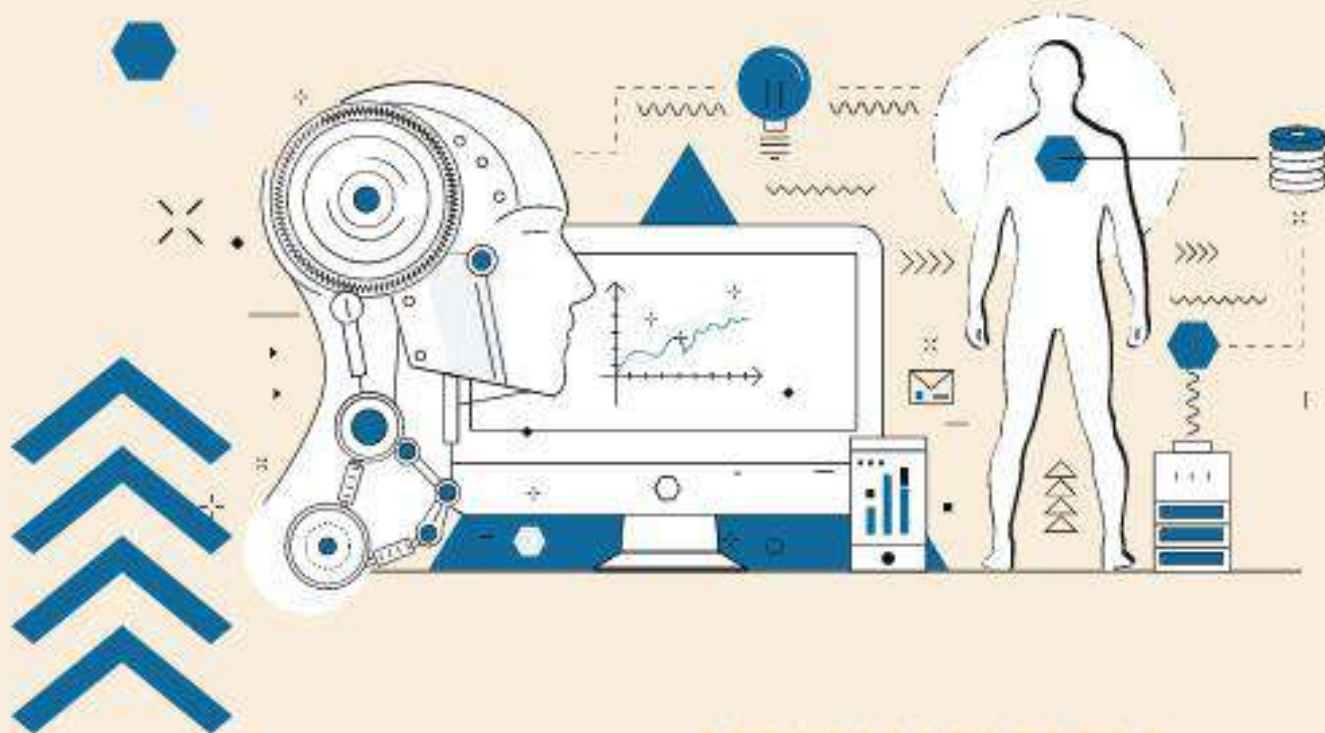

Міністерство охорони здоров'я України
Буковинський державний медичний університет

РОЗВИТОК ПРИРОДНИЧИХ НАУК ЯК ОСНОВА НОВІТНІХ ДОСЯГНЕНЬ У МЕДИЦИНІ

DEVELOPMENT OF NATURAL SCIENCES AS A BASIS OF NEW ACHIEVEMENTS IN MEDICINE

Чернівці
18.06.25

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
БУКОВИНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

МАТЕРІАЛИ

V науково-практичної конференції

РОЗВИТОК ПРИРОДНИЧИХ НАУК ЯК ОСНОВА НОВІТНІХ ДОСЯГНЕНЬ У МЕДИЦИНІ

*м. Чернівці
18 червня 2025 року*

УДК 5-027.1:61(063)

Р 64

Медицина є прикладом інтеграції багатьох наук. Наукові дослідження у сучасній медицині на основі досягнень фізики, хімії, біології, інформатики та інших наук відкривають нові можливості для вивчення процесів, які відбуваються в живих організмах, та вимагають якісних змін у підготовці медиків. Науково-практична конференція **«Розвиток природничих наук як основа новітніх досягнень у медицині»** покликана змінювати свідомість людей, характер їхньої діяльності та стимулювати зміни у підготовці медичних кадрів. Вміле застосування сучасних природничо-наукових досягнень є запорукою подальшого розвитку медицини як галузі знань.

Конференція присвячена висвітленню нових теоретичних і прикладних результатів у галузі природничих наук та інформаційних технологій, що є важливими для розвитку медицини та стимулювання взаємодії між науковцями природничих та медичних наук, взаємодії з представниками практичної охорони здоров'я.

Голова програмного комітету

Ігор ГЕРУШ ректор Буковинського державного медичного університету, професор

Співголови програмного комітету

Оксана ГОДОВАНЕЦЬ проректор закладу вищої освіти з науково-педагогічної роботи та міжнародних зв'язків Буковинського державного медичного університету, професор, д.мед.н.

Володимир ФЕДІВ завідувач кафедри медичної та біологічної фізики і медичної інформатики Буковинського державного медичного університету, професор, д.фіз.-мат.н

Програмний комітет

Марія ІВАНЧУК доцент закладу вищої освіти кафедри медичної та біологічної фізики і медичної інформатики Буковинського державного медичного університету, к.фіз.мат.н., доцент,

Олена ОЛАР доцент закладу вищої освіти кафедри медичної та біологічної фізики і медичної інформатики Буковинського державного медичного університету, к.фіз.мат.н., доцент

Розвиток природничих наук як основа новітніх досягнень у медицині: матеріали V науково-практичної конференції, м. Чернівці, 18 червня 2025 р. / за ред. В. І. Федіва – Чернівці: БДМУ, 2025. – 149 с.

У збірнику подані матеріали науково-практичної конференції «Розвиток природничих наук як основа новітніх досягнень у медицині». У статтях та тезах представлені результати теоретичних і експериментальних досліджень.

Матеріали подаються в авторській редакції. Відповідальність за достовірність інформації, правильність фактів, цитат та посилань несуть автори.

Для наукових та науково-педагогічних співробітників, викладачів закладів вищої освіти, аспірантів та студентів, працівників практичної охорони здоров'я.

Рекомендовано до друку Вченою Радою Буковинського державного медичного університету (Протокол №10 від 19.06.2025 р.)

Комп'ютерна верстка Марія ІВАНЧУК, Олена ОЛАР

ISBN 978-617-519-180-4

MINISTRY OF HEALTH OF UKRAINE
BUKOVINIAN STATE MEDICAL UNIVERSITY

CONFERENCE PROCEEDINGS

V Scientific and Practical Conference

DEVELOPMENT OF NATURAL SCIENCES AS A BASIS OF NEW ACHIEVEMENTS IN MEDICINE

Chernivtsi, Ukraine

June 18, 2025

UDC 5-027.1:61(063)

P 64

Medicine is an example of the integration of many sciences. Scientific research in modern medicine, based on the achievements of physics, chemistry, biology, computer science and other sciences, opens new opportunities for studying the processes occurring in living organisms and requires qualitative changes in the training of physicians. Scientific-practical conference "**Development of natural sciences as the basis of the latest achievements in medicine**" aims to change the consciousness of people, the nature of their activity and stimulate changes in the training of medical personnel. The skilful application of modern scientific achievements is the key to the further development of medicine as a field of knowledge.

The conference is dedicated to the coverage of new theoretical and applied results in the field of natural sciences and information technologies, which are important for the development of medicine and stimulating interaction between scientists of natural and medical sciences, cooperation with representatives of practical healthcare.

Conference chair

Prof. **Igor GERUSH**, rector of Bukovinian State Medical University

Vice chair

Prof, Dr. **Oksana GODOVANEK** vice-rector of Bukovinian State Medical University

Prof, Dr. **Volodymyr FEDIV** chief of the Department of Medical and Biological Physics and Medical Informatics at Bukovinian State Medical University

Scientific Committee

Ass.prof., PhD **Maria IVANCHUK** Department of Medical and Biological Physics and Medical Informatics at Bukovinian State Medical University

Ass.prof., PhD **Olena OLAR** Department of Medical and Biological Physics and Medical Informatics at Bukovinian State Medical University

Development of Natural Sciences as a Basis of New Achievements in Medicine: Conference Proceedings, June, 18, 2025, Chernivtsi, Ukraine/ edited by V.Fediv – Chernivtsi, BSMU, 2025. – 149 p.

The proceedings contain materials of a scientific and practical Internet conference "Development of the natural sciences as the basis of the latest achievements in medicine" which present the results of theoretical and experimental studies.

Papers are submitted by the author editing. The authors are responsible for the accuracy of the information, the correctness of the facts, quotations and references.

For scientific and scientific-pedagogical staff, teachers of higher education institutions, graduate students and students, practical healthcare workers.

Recommended by Scientific Council of Bukovinian State Medical University (Minutes #10, dated 19/06/25)

ISBN 978-617-519-180-4

метаболізму в клітинах ссавців та у одноклітинних організмах є потенціалом для розкриття інформації про життя.

Оскільки моніторинг енергії в мікромасштабі є технічно складним завданням, саме мікрокалориметрія дозволяє без міток вивчати молекулярні взаємодії для оцінки ентальпії, вільної енергії Гіббса, ентропії, питомої теплоємності та інших параметрів. Тому мікрокалориметрія використовується для аналізу біохімічних реакцій, а також для оцінки процесів зв'язування білків, клітинного метаболізму та апоптозу.

РОЗВИТОК ЕТНОФАРМАКОЛОГІЇ В УКРАЇНІ ЯК ОСНОВА ДЛЯ ФОРМУВАННЯ ДОКАЗОВОЇ МЕДИЦИНИ ТА СУЧАСНОЇ ФІТОТЕРАПІЇ

Михайленко О. О.

Національний фармацевтичний університет, Україна; UCL School of Pharmacy, Велика Британія; Kiel University, Німеччина

o.mykhailenko@nuph.edu.ua

Фітотерапія є одним із найдавніших напрямів медицини, що поєднує досвід традиційного використання рослин з науковим підтвердженням їх ефективності ¹. У дохристиянський період лікування у Київської Русі базувалася на давніх звичаях, традиціях, магічними обрядами та уявленнях людини про Всесвіт і Природу, які передавались усно через покоління. Рослини, мінерали, джерельна вода, тваринні компоненти використовувалися як лікувальні засоби поряд із заговляннями, молитвами та ритуалами очищення. З прийняттям християнства та розвитком писемності, відбувався розвиток лікувальної справи завдяки знанням з Візантії ², що сприяло відкриттю шпиталів при монастирях. Вже в X–XII ст. описуються перші систематизовані знання про лікарські рослини (полин, кропива, подорожник, м'ята, хрін, ялівець та інші), більшість з яких наразі введено до Державної Фармакопеї України та активно використовуються в сучасній офіційній медицині.

Активний розвиток фітотерапії в Україні почалося в другій половині XIX століття та триває до сьогодні завдяки систематизації знань, розвитку історичної науки та поширенню ботанічних досліджень. Носаль М.А., Гродзінський М.Д., Кащенко М.Ф., Липа Ю.І., Заверуха Б.В., Товстуха Є.С., Мамчур Ю.В., Ковальов В.М., Кисличенко В.С., Марчишин С.М., Ковальова А.М., Гонтова Т.М., Мінарченко В.М. та інші українські вчені, ботаніки та лікарі зробили вагомий внесок у вивчення лікарських рослин України.

Їхні дослідження покладено в основу сучасної наукової фітотерапії, де етнофармакологія є фундаментом для формування доказової медицини на основі наукового дослідження біоактивних речовин природного походження.

Сьогодні флора України має велику ресурсну базу для розвитку фітотерапії. На території країни зростає близько 5000 видів судинних рослин, з яких щонайменше 1200 видів мають доведену лікувальну дію³, з них біля 200 видів рослин використовуються у офіційній фармації, понад 2000 – у традиційній (народній) медицині. Ці рослини поширені на великій території країни та мають різні географічні та кліматичні природні зони (українське Полісся, лісостеп, степ, Кримські гори, Карпати). Перспективу у використанні також мають лікарські рослини Карпат⁴, Криму та інвазивні рослин⁵, які стрімко поширюються (*Capsella bursa-pastoris*, *Cichorium inthybus*, *Helianthus tuberosus* тощо). Сучасні фармакогностичні дослідження забезпечують основу для науково обґрунтованого використання лікарських рослин України та створення нових лікарських засобів з доведеною ефективністю. Значення етнофармакології особливо зростає в умовах проблем втрати біорізноманіття⁶, зникнення окремих лікарських рослин, впливу змін клімату, збільшення попиту сировину з адаптогенними, противірусними та імуномодулюючими властивостями, та, крім того, значний вплив воєнної агресії на стан природного середовища⁷.

Таким чином, розвиток етнофармакології в Україні має фундаментальне значення для історії медицини, є підґрунтям розвитку природничих наук, а також є базою розвитку сучасної доказової фітотерапії. Сьогодні український фармацевтичний ринок налічує багато продуктів рослинного походження, що свідчить про інтерес до природних засобів. Регуляторні органи наголошують на необхідності наукової верифікації для забезпечення безпеки та ефективності фітопрепаратів. Це відображає баланс між збереженням культурної спадщини та інтеграцією сучасних фармацевтичних стандартів.

Список використаної літератури

1. Heinrich M, Gibbons S. 2001. Ethnopharmacology in drug discovery: An analysis of its role and potential contribution. J Pharm Pharmacol. 53(4):425-432.
2. Kozłowska W, Wagner C, Moore EM, Matkowski A, Komarnytsky S. 2018. Botanical provenance of traditional medicines from carpathian mountains at the ukrainian-polish border. Front Pharmacol. 9:295.
3. Скибіцька МІ. 2003. Лікарські рослини українських карпат. Екологічний збірник. Екологічні проблеми Карпатського регіону: Праці Наукового товариства ім. Шевченка. р. 316-323.
4. Novikov A, Sup-Novikova M. 2022. Endemic vascular plants in the ukrainian carpathians. Biodiversity Data Journal. 10:e95910.
5. Mykhailenko O, Gudžinskas G, Kozurak A, Georgiyants V. 2023. Invasive plants: Problems and solutions. Planta Medica. p. 1323-1324.

6. Minarchenko VM. 2017. Threatened medicinal plants of ukraine: An assessment of the current protection status. Journal of Plant Development. 24:117-131.
7. Filho WL, Fedoruk M, Paulino Pires Eustachio JH, Splodytel A, Smaliychuk A, Szyrkowska-Jóźwik MI. 2024. The environment as the first victim: The impacts of the war on the preservation areas in ukraine. Journal of Environmental Management. 364:121399.

РОЛЬ МЕДИЧНОЇ СЕСТРИ ПРИ ПРОВЕДЕННІ САНІТАРНО-ПРОСВІТНИЦЬКОЇ РОБОТИ У ЛАНЦІ СІМЕЙНОЇ МЕДИЦИНИ

Небелюк Г.Г.

КНП "Центр первинної медико-санітарної допомоги "Роша", м. Чернівці
galianebeliuk@gmail.com

Медична сестра у ланці первинної медичної допомоги (ПМД) виконує не лише ряд процедурних і адміністративних функцій, але й здійснює санітарно-просвітницьку роботу надаючи необхідну інформацію і консультування різних груп пацієнтів.

Основними видами роботи медичної сестри в частині санітарно-просвітницької роботи можна вважати: проведення індивідуальних та групових бесід щодо профілактики захворювань, участь у днях здоров'я, інформування про догляд за хворими тощо. Також беручи до уваги зростання рівня цифровізації системи охорони здоров'я необхідне проведення роз'яснень пацієнтам при нововведеннях, особливо пацієнтам похилого віку щодо електронних направлень, рецептів, тощо. Це передбачає достатній рівень обізнаності в галузі природничих наук, гігієни, частково психології та володіння на достатньому рівні інформаційними технологіями.

Форми роботи можуть різнитися, залежно від конкретних ситуацій, але, зазвичай, це очні бесіди у закладі ПМД або вдома у пацієнта, робота з інформаційними матеріалами, (напр. у вигляді буклетів), співпраця із закладами освіти, іноді громадськими організаціями, тощо.

Наведемо приклади тематик для профілактичних (просвітницьких) або інформаційних бесід залежно від груп пацієнтів.

- Батьки малолітніх дітей: питання гігієни зору, ризиків розвитку ранньої міопії внаслідок неконтрольованого режиму використання для ігор мобільних телефонів, планшетів тощо; емоційного стану дитини (напр., збудження, порушення сну) залежно від мультимедійного контенту, який споживає дитина тощо;
- Батьки підлітків, підлітки: питання гігієни слуху, роз'яснення щодо допустимих рівнів гучності звуків внаслідок прослуховування музичного контенту у навушниках;